

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และปัญหาการตีความ เกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดจน ปัญหาหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่บทที่ 1 - 4 ผู้เขียนจึงได้จัดทำบทสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมา ดังนี้

5.1 บทสรุป

เนื่องจากในสังคมปัจจุบันจำเป็นต้องมี “การควบคุม” บางประการเพื่อให้สมาชิก ในสังคมประพฤติปฏิบัติตนตามครรลองที่และสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคม โดยนิยามคำว่า “การควบคุม” นั้น ไม่ได้หมายถึงเฉพาะการควบคุมอย่างเป็นทางการ ผ่านการบัญญัติกฎหมาย กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การ ควบคุมอย่างไม่เป็นทางการผ่านการจูงใจและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ปัจเจกบุคคลมีพฤติกรรม ที่สังคมปรารถนา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เมื่อสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นประกอบกับสมาชิกในสังคม มีพฤติกรรมหรือกิจกรรมใด ๆ ที่มีแนวโน้มจะก่อเกิดผลเสียแก่สังคมโดยรวมเพิ่มขึ้น การควบคุมก็ ยิ่งต้องมีมากขึ้นเพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข

การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงเป็นนโยบายการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่สำคัญ กล่าวคือ การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะนำไปสู่การบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงและลดอันตรายที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เนื่องจากตลาด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่สามารถขยายตลาดต่อไปได้และคงที่ บทบาทหลักของการโฆษณาก็คือ การทดแทนผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มซึ่งมีอายุมาก โดยผู้บริโภคหน้าใหม่ นอกจากนี้ การโฆษณามีผลต่อข่าวสารที่ให้ความรู้ทางสุขภาพโดยจะไม่ทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดลง เนื่องจากการโฆษณาที่ทันสมัยหรือทันสมัยสถานการณ์จะสื่อเกี่ยวกับความหมายและความ ปรารถนาในผลิตภัณฑ์และเกี่ยวกับบริบทของสังคมมากกว่าตัวผลิตภัณฑ์ การโฆษณาเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์จะนำเสนอการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าปลอดภัยต่อสุขภาพและไม่ทำให้เกิดปัญหาและจะไม่เน้นผลเสีย หรือความเสี่ยงที่จะเกิดต่อสุขภาพ การสื่อสารทางการโฆษณาจะนำเสนอให้เห็นว่าสังคมมีความปรารถนาในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นหลัก และไม่พูดถึงความเสี่ยงที่จะเกิดต่อสุขภาพของตัวบุคคลหรือสาธารณสุข ดังนั้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุรา ดังนั้น จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษา ในเรื่องของการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่า ณ ปัจจุบัน บริษัทกลุ่มธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พยายามที่จะหลีกเลี่ยงข้อกฎหมาย โดยการนำเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปจดทะเบียนเป็นสินค้าอื่น เช่น น้ำดื่ม น้ำแร่ โซดา ให้เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้เขียนจึงทำผลสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและเป็นประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านของการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพสรุปได้ดังนี้

เนื่องจากปัจจุบันผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พยายามที่จะหลีกเลี่ยงข้อกฎหมาย โดยการนำเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปจดทะเบียนเป็นสินค้าอื่น เช่น น้ำดื่ม น้ำแร่ โซดา เป็นต้น เพื่อให้มีการโฆษณาได้ทุกช่องทางและตลอดเวลา ซึ่งหากวินิจฉัยแนวทางการตีความตามมาตรา 32 วรรคหนึ่งตอนต้น จะพบว่า การทำให้เห็นหรือทราบข้อความซึ่งเป็นเครื่องหมายของสินค้าอื่นที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการกระทำไปเพื่อกระตุ้นการจดจำ ทำให้ระลึกถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่หือดังกล่าว เป็นการทำไปเพื่อประโยชน์ในทางการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เข้าข่ายเป็นความผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เช่นกัน แต่การบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นไปด้วยความลำบากและมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานรัฐหลายภาคส่วนด้วยกัน อาทิ กรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ดังนั้นจึงต้องออกกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบันไม่ให้บริษัทผู้ประกอบการธุรกิจอาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวได้

ปัจจุบันในการบังคับใช้กฎหมาย คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นต้น รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ทั้งด้านนิติศาสตร์ และด้านนิเทศศาสตร์ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่ โดยคณะอนุกรรมการดังกล่าวได้มีการ

พิจารณาและวางแนวทางเอาไว้ว่าการกระทำเช่นใดบ้างที่เข้าข่ายเป็นความผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านมาการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง เป็นไปตามแนวทางการใช้การตีความ โดยอาศัยความเห็นคณะกรรมการพิจารณาการทำความผิดการดำเนินงานของสำนักคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงค่อนข้างยาก ดังนั้น ซึ่งถ้ามีประเด็นว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดหรือไม่อย่างไร จึงต้องอาศัยความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาความผิดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยถือความคิดเห็นของเสียงข้างมากในที่ประชุมเป็นบทสรุป

แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายอาญา กฎหมายอาญานั้น มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลทั่วไป และ รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และยังมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วย แต่ก็ยอมใช้ความระมัดระวังในการลงโทษเพราะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกลงโทษด้วยเช่นกัน การวินิจฉัยชี้ขาดโดยอาศัยความเห็นของเสียงข้างมากเป็นบทสรุปว่าการกระทำนั้นจะเป็นความผิดหรือไม่ ย่อมไม่ถูกต้องเท่าที่ควร

การให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นในกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีฐานะเป็นเพียงหน่วยงานวิชาการส่วนกลางของกรมควบคุมโรค ทำให้สำนักงานไม่มีบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งต้องต่อสู้กับบริษัทยักษ์ใหญ่ที่มีทุนมหาศาล เมื่อเทียบกับบทบาทของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการดูแลสุขภาพ หรือ สสส. ที่มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ มีรายได้จากการจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้เสียภาษี ตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมาย ว่าด้วยยาสูบในอัตราร้อยละ 2 ของภาษีที่จัดเก็บจากสุรา (เหล้า เบียร์) และยาสูบ รวมทั้งรายได้ของกองทุนไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินอีกด้วย ทำให้บทบาทหรือการทำงานด้านการณรงค์ เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาเสพติดของ สสส. มีประสิทธิภาพมากกว่า เนื่องจากมีความเป็นอิสระและงบประมาณดำเนินงานจำนวนมาก จึงควรทบทวนสถานะของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใหม่ เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหลักในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกฎหมายอย่างแท้จริง

มาตรา 32 วรรคหนึ่ง หรือกรณีผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ ฝ่าฝืน มาตรา 32 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากโทษดังกล่าวแล้วผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกิน 50,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

การจะพิจารณาในส่วนของพรรคสอง ที่ได้กำหนดอัตราโทษในการเปรียบเทียบผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าไว้ที่ 500,000 บาท ซึ่งจะเห็นผู้ประกอบการรายใหญ่นั้นมีทุนมากมายมหาศาลการ จ่ายเงินเพียงแค่ 500,000 บาท ก็เพียงแค่เป็นอันจบไปส่งผลให้คดีอาญาเล็กกัน โดยการเปรียบเทียบ ปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 37 และเกิดการกระทำความผิดซ้ำแล้ว ซ้ำอีก ดังนั้น มาตรการอย่างอื่นในการลงโทษผู้กระทำความผิด ได้แก่ การเพิ่มโทษ สำหรับผู้ฝ่าฝืน และต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเฉียบขาด เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

ทั้งนี้จากการศึกษามาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ ประกอบด้วย ราชอาณาจักรนอร์เวย์และประเทศนอร์เวย์ ที่มีการบัญญัติกฎหมายโดยระบุนรายละเอียดย าวอย่างชัดเจนถึงควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และง่ายต่อการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาในเรื่องการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายคลึงกับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลักจะพบว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นยังมีช่องว่างในเรื่องของ การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่มาก ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 ควรพิจารณาแก้ไข คำนิยามความหมายของคำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ที่ได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นดังนี้ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สুরาตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และให้หมายความ รวมถึง เครื่องดื่มที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์ด้วย ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

5.2.2 จากการพิจารณาหลักเกณฑ์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของราชอาณาจักร นอร์เวย์และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งมีกฎหมายการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เป็น การเฉพาะและเป็นบทกฎหมายที่ชัดเจนและบุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจได้ ดังนั้น ผู้เขียนเสนอ โดยควรเพิ่มบทบัญญัติในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 คือ ห้ามมิให้โฆษณาสินค้าอื่นใด ที่ใช้เครื่องหมายการค้าเช่นเดียวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ เครื่องหมายที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการในการควบคุมการ โฆษณาแข่งกับสินค้าอื่นที่ไม่ใช่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์อาศัยช่องว่างตามกฎหมายดังกล่าวนี้ในการโฆษณานั้นเอง

5.2.3 ยกระดับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 คือ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกองอยู่ในกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ทำให้สำนักงานดังกล่าวมีเพียงบทบาทในทางวิชาการไม่มีบทบาทเชิงรุกในการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จึงควรทบทวนสถานะของหน่วยงานนี้เพื่อให้มีบทบาทมากขึ้น เช่น ยกฐานะสำนักงานให้มีฐานะเทียบเท่ากรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยประสานการทำงาน เชิงบูรณาการระหว่างกระทรวง กรม และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้มีบทบาทเชิงรุกในการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ทั้งในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาวิจัย และการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.4 เพื่อให้มาตรการในการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ที่กระทำ ความผิดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีบทลงโทษที่เด็ดขาด อย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยการเพิ่มโทษ ซึ่งจากเดิมโทษปรับจำนวน 500,000 บาท แก้ไขโดยการปรับตามร้อยละ 10 ของจำนวนทุนทรัพย์ที่จดทะเบียน เช่น ทุนจดทะเบียน 10,000,000 บาท ปรับเป็นเงินจำนวน 1,000,000 บาท เพื่อเป็นการตัดอิทธิพลทางธุรกิจ ที่อาจทำให้มีการกระทำความผิด และเป็นการคุ้มครองสังคมลดการบริโภคเครื่องดื่มหน้าใหม่ ป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

ทั้งนี้ จากที่ผู้เขียนได้ศึกษาความหมาย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ และได้ศึกษาใน ส่วนของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสหราชอาณาจักรเพื่อนำมาเทียบเคียงความหมายเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าสหราชอาณาจักร ได้กำหนดเงื่อนไขการห้ามจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในส่วนของเครื่องหมายการค้าเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายที่มีอยู่ ก่อนสำหรับสินค้าหรือบริการที่เหมือนหรือคล้ายกันอาจทำให้สาธารณชนเกิดความสับสน ด้วยเหตุนี้จากข้อสังเกตดังกล่าว อาจเป็นแนวทางในการหาหัวข้อวิจัย หรือผู้ที่สนใจ รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไปได้

อนึ่ง จากการศึกษาประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะทั้งหมด สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้นำเสนอให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและแนวทางที่จะใช้ในการควบคุมการโฆษณาเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายและเอกชน เพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง รวมถึงลดการจูงใจในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ลดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม
ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ตลอดจนปกป้องเด็กและเยาวชน
เป็นที่ตั้ง ให้สมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
เพื่อให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด